

Skötselplan för naturreservatet Labbramsängen, Värnamo kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla ett stort och sammanhängande område med lövdominerad sumpskog med därtill hörande flora och fauna. Syftet är även att bevara områdets hydrologiska värden med källpåverkan och unika källkupoler. Syftet ska uppnås genom naturvårdsinriktad skötsel.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Labbramsängen
Objektnummer	06-02-077
Skyddsform	naturreservat
Natura 2000	Regeringsbeslut finns för del av området (SE0310624)
Län	Jönköping
Kommun	Värnamo
Församling	Rydaholm
Naturgeografisk region	Sydöstra Smålands skog- och sjörika slätt (12a)
Karta	topografisk karta: 5E SV ekonomisk karta: 5E 3b
Lägesbeskrivning	ca 2 km sydväst Rydaholms kyrka
Fastigheter	Nederled 15:2 mfl, se sakägarförteckning bilaga 3
Markägare	staten (Naturvårdsfonden) och enskilda
Gräns	enligt beslutskartan, bilaga 1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	156 ha

Naturtyper		Natura 2000-habitat	
Lövsumpskog	81 ha	Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)	81 ha
Barrskog	56 ha	Västlig taiga (9010)	37 ha
Tallmosse	12,6 ha	Skogbevuxen myr (91D0)	12,6 ha
Våtmark	6,1 ha	Öppna svagt välvda mossar (7140)	4,5 ha

Hydrologi, topografi och geologi

Labbramsängen är ett låglänt och sumpigt område med många källflöden. Större delen av arealen täcks av lövsumpskogar med inslag av tallmossar och barrnaturskog samt i viss mån granplanteringar och hyggen. Söderut gränsar området till fuktiga marker men i övrigt omges det av produktiv granskog på fastmark. Berggrunden utgörs av röd gnejs.

De hydrologiska värdena i en sumpskog av Labbramsängens storlek är mycket höga och det är av stor vikt att inga ingrepp görs i hydrologin. Källkupolerna utgör det mest spektakulära av områdets höga hydrologiska värden. Det finns gamla diken i området, men dessa håller på att växa igen. Dikning har även skett runt källkupolerna men detta verkar inte nämnvärt ha påverkat deras hydrologi.

Historik och markanvändning

Norra delen av Labbramsängen har tidigare använts som slåtteräng, vilket namnet antyder. Rester av torvtäkt finns på tallmossen i nordöstra delen. Även den sydligaste delen har i viss mån använts som odlingsmark.

Växt- och djurliv

Labbramsängen är en av länets största sumpskogar. Större delen domineras av klibbal med inslag av gran, tall, björk och ask. Mindre delar är att betrakta som gransumpskog. Naturskogsartad barrskog på fastmark liksom granplanteringar och hyggen finns framförallt i reservatets östra och södra delar. Längst i nordöst samt i söder finns två små tallmossar. I söder finns även en kärrartad öppen våtmark där den västra delen har använts som odlingsmark.

Flera små bäckar, med klart vatten och sandiga/grusiga bottenar, rinner genom sumpskogen i nord-sydlig riktning.

Åtminstone tre unika så kallade källkupoler finns i nordvästra delen. Den största kupolen är över 40 meter i diameter och cirka 3 meter hög. Kupolerna är uppbyggda av järnockra och sidorna täcks av rännilar med utfällda järnföreningar. På och i anslutning till källkupolerna växer flera krävande mossor och kärlväxter, bland annat källpraktmossa, ögonpyrola, mossviol och gullpudra. Rikligt med snäckor har noterats vid kupolerna.

I området finns rikligt med rödgul trumpetsvamp och gullpudra. Rödgul trumpetsvamp är en tydligt kalkgynnad art, som även kan uppträda på små mineralrika ytor som t.ex. källpåverkad skogsmark med ytligt och rörligt markvatten. Gullpudra är en art som är knuten till näringsrika, källpåverkade miljöer.

Skogsdvärgsnäcka och strimgrynsnäcka är två lite mer krävande snäckarter som noterats i Labbramsängen.

Uppgift om noterade förekomster av signalarter finns samlade i bilaga 2A. Inom reservatet har det inte noterats några arter som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv.

Friluftsliv

Labbramsängen är idag inte något välbesökt friluftsområde.

Bevarandevärden

Värdena i Labbramsängen är knutna till den stora arealen sammanhängande, lövrik sumpskog. Stora delar av området är påverkat av rörligt markvatten och har mineralrika jordar vilket resulterar i en artrik och krävande flora av kärlväxter, mossor och svampar. Förekomsten av källkupoler är unikt. För områdets bevarande är det av vikt att de hydrologiska förutsättningarna bevaras och att det även fortsättningsvis finns en stor andel lövträd i sumpskogen.

Dokumentation

Länsstyrelsen, 2000. *Miljöövervakning av landlevande mollusker i skyddade områden i Jönköpings län 1999*. Meddelande 2000:35.

Naturvårdsverket, 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.

Skogsvårdsstyrelsen, 1993. *Nyckelbiotopsinventering i Värnamo kommun*.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Målsättningen med skötseln är att bevara och utveckla en lövdominerad sumpskog med god tillgång på död ved samt en artrik flora och fauna. På fastmarken ska lövrik barrnatskog ansluta till sumpskogen. Områdets hydrologiska värden i form av bland annat källpåverkan och unika källkupoler ska bevaras och förstärkas genom att befintliga diken tillåts växa igen. Lövsumpskogen ska skötas på ett sådant sätt att lövdominansen kvarstår. Barrnatskogen, barrsumpskogen och våtmarkerna ska huvudsakligen lämnas till fri utveckling. Föryngringsytor och gallringsskog sköts på ett sätt som påskyndar utvecklingen av naturvärden, för att på sikt komplettera sumpskogarna.

Bevarandemål

Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten i naturreservatet. För att målen ska gå att följa upp behöver de vara mätbara. Problemet är att idag saknas i många fall bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. De mål som anges här bygger på den kunskap som finns idag, främst hämtad från "Bedömningsgrunder för miljö kvalitet – Skogslandskapet" (NV Rapport 4917). Ny kunskap kan medföra att nivåerna ändras.

Avvikelse från bevarandemålet behöver inte resultera i aktiva skötselåtgärder, däremot behövs en insats om områdets naturvärden försämras. Vid första inventeringstillfället anges antalet lågor och torrträd/ha och det värdet används vid uppföljningen för att avgöra om mängden död ved minskar eller ökar.

Beskrivning av skötselområden

Skötselområdena är markerade på karta, bilaga 2B.

Skötselområde 1 - Lövsumpskogen

Naturtyp: Klibbalkärr och klibbalskog av översilningstyp (1A)
Granplantering (1B)

Natura 2000: Lövsumpskog av fennoskandisk typ, 9080 (1A)

Skötselområdet utgörs av lövsumpskogen i Labbramsängen. Skogen domineras av klibbal med inslag av björk, gran, ask och tall. En mycket stor andel är källpåverkad och terrängen är svårframkomlig på grund av den blöta marken. Delar av området har tidigare använts som slåttermark och är fortfarande halvöppet. Bitvis finns det rikligt med död ved. I nordväst finns källkupoler med järnockra. Det finns rikligt med gullpudra och kärrfibbla i hela området. I bottenskiktet är kranshakmossa, praktstjärnmossa, skuggstjärnmossa och tujamossa vanliga.

Klibbalarna är av varierande ålder och det finns en viss sockelbildning, men alkärren har inte så hög ålder att några riktigt stora socklar har bildats. Den lilla skorplaven rostfläck har noterats på klibbal. Rostfläck som är relativt vanlig på ek i skuggiga miljöer signalerar höga naturvärden då den växer på klibbal.

Två små planteringar med 35-årig gran finns inom sumpskogen.

Bevarandemål

- Lövsumpskogar av fennoskandisk typ ska täcka minst 81 ha.
- Minst 80 % av områdets virkesförråd ska bestå av löv, framförallt klibbal.
- Det ska finnas minst 100 lågor och torrträd/ha (diameter större än 10 cm).
- Hydrologin ska inte vara påverkad av dikning.

Skötselåtgärder

- Röjning av unggranar vid behov.
- I granplanteringarna inom *delområde 1B* avverkas minst hälften av all gran senast 2010. Av det som avverkas lämnas ca 5m³sk till liggande död ved (av de grövsta träden) och eventuell resterande del forslas ut, om detta är möjligt utan att skada naturvärden i kringliggande bestånd. Vid avverkningen ringbarkas 10-20 granar/ha för att tillskapa stående död ved.

Skötselområde 2 - Granskogen

Naturtyp: Granskog av blåbärsris-typ (2A)

Granplantering (2B)

Föryngringsyta (2C)

Natura 2000: Västlig taiga, 9010 (2A)

Skötselområdet utgörs av flera mindre områden med grandominerad naturskog och gransumpskog.

Granskogarna domineras av äldre gran med ett visst inslag av klibbal, björk och tall. Det finns en del död ved av olika ålder och dimensioner.

Fyra mindre planteringar med gran i åldern 30-40 år finns spridda inom reservatet. Granen växer på fastmark.

Två områden i kanten av naturreservatet är föryngringsytor huvudsakligen på fastmark.

Bevarandemål

- Västlig taiga ska täcka minst 37 ha.
- Minst 20 % av områdets virkesförråd ska bestå av löv.
- Det ska finnas minst 100 lågor och torrträd/ha (diameter större än 10 cm).

Skötselåtgärder

- Vid behov kan mindre luckor huggas inom granskogen för att gynna lövföryngringen.
- I granplanteringarna inom *delområde 2B* görs senast 2015 en avverkning. Avverkningen görs så att beståndet ser oregelbundet ut. Enstaka grövre träd av både löv och barr kan frihuggas och luckor huggs ut. Av det som avverkas lämnas ca 5m³sk till liggande död ved (av de grövsta träden) och eventuell resterande del forslas ut, om detta är möjligt utan att skada naturvärden i kringliggande bestånd. Vid avverkningen ringbarkas 10-20 granar/ha för att tillskapa stående död ved.

- I föryngringsytorna inom *delområde 2C* görs senast 2015 en röjning. Röjningen görs så att beståndet ser oregelbundet ut. Enstaka träd av både löv och barr kan frihuggas och luckor huggs ut.

Skötselområde 3 - Tallmossar

Naturtyp: Tallmosse av tuvull-typ

Natura 2000: Skogbevuxen myr, 91D0

I reservatet nordöstra respektive sydligaste del finns två tallmossar. Den norra är till viss del påverkad av torvtäkt. Fältskiktet utgörs av tuvull, skvattram, blåbär och lingon i fältskiktet.

Bevarandemål

- Skogbevuxen myr ska täcka minst 12 ha.
- Det ska finnas minst 50 lågor och torrträd/ha (diameter större än 10 cm).
- Hydrologin ska inte vara påverkad av dikning.

Skötselåtgärder

- Inga.

Skötselområde 4 – Öppna kärr

Naturtyp: Intermediärt kärr av starr-vitmoss-brunmoss-typ (4A)
Före detta odlingsmark (4B)

Natura 2000: Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 7140 (4A)

Längst i söder finns en öppen kärrartad vårmare som domineras av olika starrarter och blåtåtel. I vårmareorna finns även enstaka björk och tall. Den västra delen har använts som odlingsmark. I den gamla ägoörsen rinner en rätad och fördjupad bäck.

Bevarandemål

- Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska täcka minst 4 ha.
- Hydrologin ska inte vara påverkad av dikning.

Skötselåtgärder

- Inga.

Jakt

Jakt får ske inom reservatet. Särskild information om pågående jakt ska sättas upp av jaktlaget, på informationstavlan vid parkeringen, i samband med att jakt bedrivs.

Friluftsliv

Målet med friluftslivets nyttjande är att det sker utefter områdets naturgivna förutsättningar. För reservatets besökare gäller allemansrätten i de fall som inte reservatsföreskrifterna är mer begränsande.

Skötselåtgärder

En informationstavla ska placeras i reservatets centrala del enligt karta, bilaga 2B.

Informationstavlan ska innehålla karta över området med information om reservatets naturvärden, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten.

En parkering för besökare ska iordningställas, se karta bilaga 2B. Det är inte aktuellt att anlägga leder inom naturreservatet.

Gränsmarkering sker enligt svensk standard (SIS 02 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Dokumentation och uppföljning

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto.

En fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta bevarandemålen ska ske. På nationell nivå pågår arbetet med att ta fram uppföljningsmetodik för Natura 2000-områden. Uppföljningen av reservatet ska ske med motsvarande metodik. En första undersökning ska ha genomförts senast 2007.

Snäckfaunan i Labbramsängen följs upp i samband med miljöövervakning av landlevande mollusker i Jönköpings län.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Tillsyn

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för tillsynen.

Finansiering

Utmärkning av reservatet, framtagande och uppsättning av informationstavla bekostas av naturvårdsförvaltningen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Finansiering för miljöövervakning och uppföljning av skyddade områden ska utredas inom ramen för naturvårdsförvaltning och miljöövervakning.

Bilagor

2A Artlista

2B Skötselplankarta

Förekomst av rödlistade arter och signalarter – inom naturreservatet Labbramsängen

Art	Kategori	Invent.år	Ref.
Kärlväxter			
Kärrfibbla <i>Crepis paludosa</i>	S2	2001	HG
Gullpudra <i>Chrysosplenium alternifolium</i>	S2	2001	HG
Ögonpyrola <i>Moneses uniflora</i>	S3	1997	SVS
Bäckbräsma <i>Cardamine amara</i>	S2	1997	SVS
Mossor			
Långfliksmossa <i>Nowellia curvifolia</i>	S2	2001	HG
Västlig hakmossa <i>Rhytidiadelphus loreus</i>	S3	2001	HG
Vårig sidenmossa <i>Plagiothecium undulatum</i>	S3	2001	HG
Rutlungmossa <i>Conocephalum conicum</i>	S3	2001	HG
Blåmossa <i>Lecobryum glaucum</i>	S2	2001	HG
Stubbsidenmossa <i>Herzogiella seligeri</i>	S1	2001	HG
Källpraktmossa <i>Pseudobryum cinclidioides</i>	S3	1997	SVS
Lavar			
Gammelgranslav <i>Lecanactis abietina</i>	S1	2001	HG
Rostfläck <i>Arthonia vinosa</i> (på klibbal)	S3	2001	HG
Svampar			
Rödgul trumpetsvamp <i>Cantharellus aurora</i>	S3	2001	HG
Fåglar			
Skogssnäppa		2001	HG
Snäckor			
Skogsdvärgsnäcka <i>Carychium tridentatum</i>	NT	1999	LST
Strimgrynsnäcka <i>Vertigo substriata</i>		1999	LST

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter och andra arter av intresse.

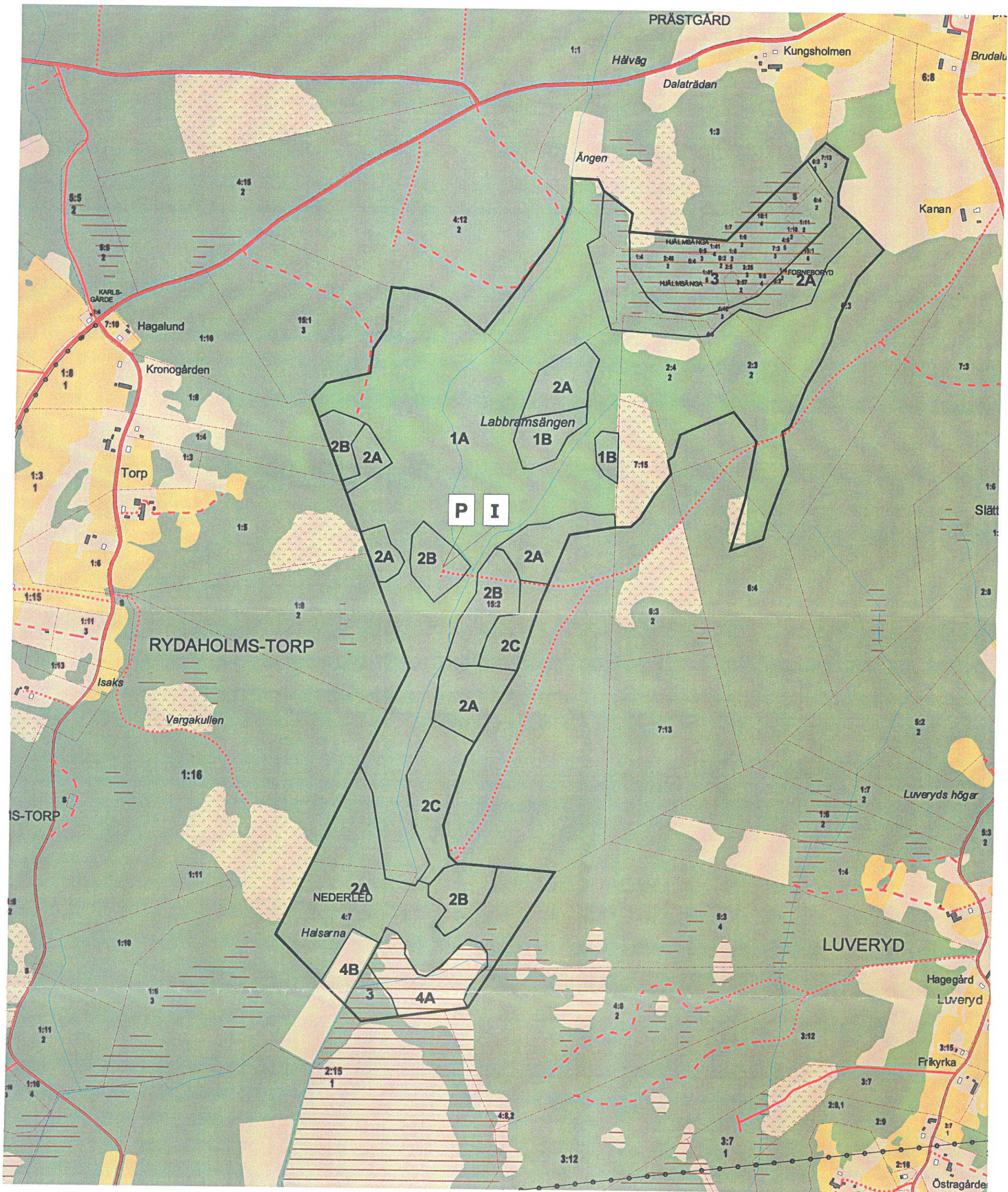
Kategori anges för;

rödlistade arter (Artdatabanken 2000 *Rödlistade arter i Sverige 2000*): (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) missgynnad, (DD) kunskapsbrist, (LC) rödlistad 1995 men 2000 bedömd livskraftig
signalarter (Skogsstyrelsen 1995 (kärlväxter), 2000 (kryptogamer) *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog*): (S3) högt signalvärde, (S2) medelgott signalvärde, (S1) lågt signalvärde

Referens: (SVS) Skogsvårdsstyrelsen, (HG) Helena Gralén, Länsstyrelsen, (LST) Länsstyrelsen

Naturreservatet Labbramsängen

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2003-09-17, dnr 511-11412-99

© Lantmäteriverket 2001.
Ur GSD-Fastighetskartan
ärende M015641/F.

Kartkälla: Data från Länsstyrelsen
i Jönköpings kartbas.

- Reservatsgräns
- Skötselområden
- Parkeringsplats
- Informationstavla

Bilaga 2B